

CYFARWYDDIAETH DYSGU A SGILIAU ADRODDIAD CRYNO O'R CYFNOD GWRTHWYNEBU

AR Y CYNNIG I:

- TROSLWYDDO SYLFAEN ADNODDAU ARBENIGOL YN YSGOL GYNRADD LLANDOCHAU I YSGOL Y DDRAIG O IONAWR 2023.

Mae'r ddogfen hon ar gael mewn Braille. Gellir darparu gwybodaeth hefyd mewn ieithoedd cymunedol eraill os oes angen. Cysylltwch â ni ar 01446 709828 i drefnu hyn.

TABL CYNNWYS

1. Cefndir	1
1.1. Adroddiad Ymgynghori.....	1
1.2. Hysbysiad Statudol.....	2
1.3. Hysbysiad Statudol Hysbysiad Rhanddeiliad	2
2. Crynodeb o'r Cyfnod Gwrthwynebiad.....	4
2.1. Gwrthwynebiadau Hwyr	4
3. Casgliad.....	7
4. Argymhellion	8
5. Cwestiynau A Ofynnir Yn Aml.....	9

---

1. CEFNDIR

Cynhaliodd y Cyngor ymarfer ymgynghori statudol ar y cynnig rhwng 13 Gorffennaf 2022 a 22 Medi 2022. Nod yr ymgynghoriad oedd hysbysu ymgynghoreion rhagnodedig am y cynnig ad-drefnu ysgolion sy'n cael ei gyflwyno o dan adran 2.3 o'r Cod Trefniadaeth Ysgolion. Mae Adran 2.3 yn cyfeirio at Newidiadau Rheoledig i ysgol, sy'n cynnwys newid lleoliad ysgol. Roedd y cynnig ar gyfer yr ysgol fel a ganlyn:

- Adleoli'r Ganolfan Adnoddau Arbenigol (CAA) yn Ysgol Gynradd Llandochau i Ysgol Y Ddraig o Ionawr 2023.

Er mwyn gweithredu'r cynnig byddai darpariaeth addysgol arbenigol ar gyfer disgyblion 4-11 oed ag Anghenion Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu yn cael ei hadleoli o Ysgol Gynradd Llandochau i Ysgol Y Ddraig. Ysgol gymunedol cyfrwng Saesneg yn Llanilltud Fawr yw Ysgol Y Ddraig sydd ar hyn o bryd yn darparu ar gyfer plant 3-11 oed. Mae rhan o'r adeilad wedi'i neilltuo ar gyfer yr CAA. Cynigir y byddai'r CAA yn dilyn yr un model ag a ddisgrifir uchod, gan gynnal ei ffocws ar ddisgyblion ag Anghenion Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu.

Roedd y broses ymgynghori yn dilyn canllawiau Llywodraeth Cymru fel yr amlinellwyd yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion 2018. Roedd yn gyfle i ymgynghoreion rhagnodedig yn ogystal ag aelodau o'r gymuned leol ddysgu am y cynnig ac i Gabinet Cyngor Bro Morgannwg glywed barn pawb. Y rhai sydd â diddordeb fel y gellir eu hystyried cyn gwneud penderfyniadau.

Yn ystod yr ymarfer ymgynghori, daeth 4 ymateb unigol i law erbyn dyddiad cau'r ymgynghoriad, sef 22 Medi 2022. O ran y sylwadau a wnaed, roedd pob un o'r 4 ymateb o blaid y cynnig. Fodd bynnag, gofynnwyd am eglurhad ar rai agweddau o'r cynnig. Cyhoeddwyd crynodeb o'r ymatebion a dderbyniwyd ac ymateb y Cyngor i'r ceisiadau am eglurhad yn yr adroddiad ymgynghori ac fe'u cyhoeddwyd ar wefan y Cyngor.

1.1. ADRODDIAD YMGYNGHORI

Cyhoeddwyd adroddiad ymgynghori yn dilyn yr ymarfer ymgynghori (<https://www.valeofglamorgan.gov.uk/Documents/Working/Education%20and%20SKills/21st-Century-Schools/LPS-to-YYDd-Proposal-Consultation-Response-Report-cy.pdf> yn cyfeirio).

Cafodd yr adroddiad ymgynghori ei ystyried gan Gabinet y Cyngor ar 3 Tachwedd 2022 a gellir ei weld gan ddefnyddio'r ddolen ganlynol: https://www.valeofglamorgan.gov.uk/Documents/_Committee%20Reports/Cabinet/2022/22-11-03/Minutes.pdf - Mae cofnod C121 yn cyfeirio

1.2. HYSBYSIAD STATUDOL

Ar ôl ystyried yr adroddiad ymgynghori ar 3 Tachwedd 2022, penderfynodd Cabinet y Cyngor fwrw ymlaen â'r cynnig a chymeradwyo cyhoeddi hysbysiad statudol.

Cafodd hysbysiad statudol ei arddangos ar 9 Tachwedd 2022 yn y ddwy ysgol sy'n ymwneud â'r cynnig. Arddangoswyd yr hysbysiad am 28 diwrnod tan 7 Rhagfyr 2022 i ganiatáu i unrhyw berson wrthwynebu'r cynnig yn unol ag adran 49 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013

Cyhoeddwyd yr hysbysiad ar wefan yr ysgolion a Chyngor Bro Morgannwg y gellir ei weld gan ddefnyddio'r ddolen ganlynol:

<https://www.valeofglamorgan.gov.uk/cy/living/schools/Consultations/Consultation-on-SRB-re-location-to-Ysgol-Y-Ddraig.aspx>

Roedd copi caled o'r hysbysiad hefyd wedi'i arddangos ym mhrif fynedfeydd yr ysgolion. Dosbarthwyd copïau o'r hysbysiad i rieni, gofalwyr a gwarcheidwaid, llywodraethwyr, ac aelodau staff, yn ogystal ag ymatebwyr a oedd yn dymuno cael eu hysbysu trwy e-bost. Rhoddwyd copi o'r llythyr a'r hysbysiad fel atodiad i'r e-bost i bob sefydliad ac ymgynghorai arall sy'n ofynnol o dan God Trefniadaeth Ysgolion 2018 yn ogystal â dolen i'r hysbysiad ar y wefan.

Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu'r broses statudol ac yn rhoi trosolwg o unrhyw wrthwynebiadau a dderbyniwyd.

1.3. HYSBYSIAD STATUDOL HYSBYSIAD RHANDDEILIAD

Ymrwymwyd ar gyfer yr hysbysiad statudol ar y cynnig ag ymgynghoreion rhagnodedig fel y'i cynhwyswyd yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion 2018.

Ymgynghorwyd â'r grwpiau canlynol:

Table 1: Rhestr o grwpiau yr ymgynghorwyd â nhw fel rhan o'r broses ymgynghori

Staff (dysgu a heb fod yn addysgu) yn Ysgol Y Ddraig ac Ysgol Gynradd Llandochoau	Corff Llywodraethol Ysgol Gynradd Llandochoau
Rhieni/Gofalwyr a Gwarcheidwaid plant Ysgol Y Ddraig ac Ysgol Gynradd Llandochoau	Corff Llywodraethol Ysgol Y Ddraig
Cynghorau Tref a Chymuned	Cyfarwyddwyr Addysg Esgobaethol
Bwrdd Rhaglen Plant a Phobl Ifanc Bro Morgannwg	Partneriaeth Datblygu Blynyddoedd Cynnar Bro Morgannwg
Aelodau Cynulliad (SM) / Aelodau Seneddol (AS) / Aelodau Cynulliad Rhanbarthol	Cynghorwyr Lleol
Rhieni dros Addysg Gymraeg (RHAG)	Comisiynydd y Gymraeg

Estyn	Ysgolion cynradd ac uwchradd ym Mro Morgannwg
Gweinidogion Llywodraeth Cymru	Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De
Comisiynydd Heddlu a Throseddu Lleol	Undebau Llafur
Adran Drafnidiaeth y Cyngor	Cyfarwyddwyr Addysg - Pob Awdurdod Cymdogol

Gallai ymgynghoreion weld yr hysbysiad ar wefan y Cyngor isod:

<https://www.valeofglamorgan.gov.uk/cy/living/schools/Consultations/Consultation-on-SRB-re-location-to-Ysgol-Y-Ddraig.aspx>

Gofynnwyd am wrthwynebiadau trwy e-bost neu lythyr i'r cyfeiriadau canlynol:

Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu,
Swyddfeydd Dinesig,
Heol Holton,
Y Barri
CF63 4RU

Neu

e-bost: sustainablecommunitiesforlearning@valeofglamorgan.gov.uk

2. CRYNODEB O'R CYFNOD GWRTHWYNEBIAD

Ni dderbyniwyd unrhyw wrthwynebiadau yn ystod y cyfnod gwrthwynebu i'r Hysbysiad Statudol rhwng 9 Tachwedd 2022 a 7 Rhagfyr 2022.

2.1. GWRTHWYNEBIADAU HWYR

Daeth y cyfnod gwrthwynebu i'r hysbysiad statudol i ben ar 7 Rhagfyr 2022. Fodd bynnag, daeth 2 wrthwynebiad i law ar ôl i'r cyfnod gwrthwynebu ddod i ben ar 8 a 9 Rhagfyr 2022. Cododd y ddau sylw'r un pryderon â rhan o'r gwrthwynebiad a grynhoir isod:

- Amseroedd teithio estynedig i ac o weithle arfaethedig,
- Costau ychwanegol oherwydd teithio,
- Oriau gwaith estynedig oherwydd yr angen i ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus,
- Angen iawndal oherwydd y newid i delerau ac amodau gwaith.

Derbyniwyd y ddau wrthwynebiad yn hwyr, ac nid oes rhaid i'r Cyngor eu hystyried dan y canllawiau statudol sydd yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion (2018). Fodd bynnag, mae'n arfer da ymateb i bryderon pan gânt eu codi, felly mae ymateb i'r pryderon a amlinellwyd wedi'i ddarparu isod:

RHIFYN 1

Byddai adleoli yn arwain at amser teithio ychwanegol a chostau i staff

Mynegwyd pryderon yn seiliedig ar adleoli'r CAA i Ysgol y Ddraig a'r effaith y byddai hyn yn ei gael ar amseroedd teithio staff a'r costau cysylltiedig â'r teithio ychwanegol. Cyfeiriwyd at yr effaith y byddai'r newid yn ei chael ar y trefniadau cytundebol presennol gyda staff a'r angen am iawndal.

Ymateb y Cyngor

Nid yw'r Cyngor yn gyfrifol am sut mae aelodau staff yn mynychu gwaith, mae staff yn gyfrifol am wneud eu trefniadau teithio eu hunain i'w gweithle ac oddi yno. Ymhellach, nid yw amser teithio i ac o'r gwaith yn cael ei ystyried yn oriau gwaith ac felly ni fyddai'n ddichonadwy ar gyfer iawndal. Mae'r cyfnod rhybudd statudol yn ymwneud â symud yr CAA wedi'i ddilyn a chysylltwyd â'r ymgynghorai undeb perthnasol fel rhan o'r broses. Ystyrir bod digon o amser wedi ei roi i staff ystyried trefniadau teithio i'r lleoliad newydd arfaethedig.

Er bod yr CAA wedi symud lleoliad i Lanilltud Fawr, mae'r CAA yn gwasanaethu Bro Morgannwg ehangach, ac mae'r lleoliad newydd yn fwy canolog i wasanaethu

ardaloedd gorllewinol a dwyreiniol y Fro gan ei fod yn fwy hygyrch i ystod ehangach o ysgolion.

Bydd y lleoliad newydd yn darparu gwell cyfleusterau wrth i'r ysgol gael ei hailddatblygu o dan y rhaglen cymunedau cynaliadwy ar gyfer dysgu (Ysgolion yr 21ain Ganrif yn flaenorol). Byddai'r lleoliad newydd arfaethedig yn darparu:

- Amgylchedd dysgu o ansawdd uchel sy'n gyfoethog mewn TG i ddisgyblion sy'n bodloni anghenion cwricwlwm addysgol yr 21ain Ganrif
- Mynediad dirwysr rhwng yr holl fannau mewnol i blant a staff
- Gwell diogelwch a diogelwch safle i ddisgyblion a staff
- Gwell cyfleusterau chwaraeon awyr agored ar gyfer disgyblion ADY
- Darpariaeth arbenigol i ddarparu cwricwlwm sy'n bodloni anghenion dysgwyr orau
- Mynediad llawn i'r gymuned gyfan gyda mynediad anabl llawn i ardaloedd mewnol ac allanol.

Bydd hyn yn helpu i wella'r amgylchedd addysg ar gyfer disgyblion a'r amgylchedd gwaith i staff.

Yn gytundebol, mae holl staff yr AGLI yn cael gwybod am brif sylfaen waith, ond gall hyn newid yn dilyn y cyfnod hysbysu perthnasol i unrhyw leoliad arall o fewn ffiniau Bro Morgannwg. Mae'r contractau'n cadarnhau na fydd unrhyw iawndal na lwfans milltired gormodol yn daladwy mewn perthynas â newid o'r fath. Mae'r ddwy athrawes a gyflogir ar gyfer y ddarpariaeth CAA yn destun trefniadau cytundebol gwahanol. Nid yw eu contractau yn cynnwys cyfeiriad at weithio mewn lleoliadau eraill. Fodd bynnag, fel rhan o'r cynnig mae'r holl staff wedi cael y rhybudd perthnasol ac mae'r cyfnodau ymgynghori statudol wedi eu dilyn mewn perthynas â'r cynnig i ganiatáu staff i godi pryderon a gwrthwynebiadau i'r cynnig i'w hystyried gan y Cyngor.

Ers dechrau 2021-2022 pan gytunwyd ar symud dros dro i'r Ddraig, mae'r gwasanaeth wedi talu milltired gormodol i staff lle mae cyfanswm y milltiroedd o'r cartref i'r gwaith a dychwelyd yn uwch o ganlyniad i'r adleoli dros dro i'r Ddraig. Cytunwyd ar hyn i wneud iawn am y diffyg rhybudd yr oedd y gwasanaeth yn gallu ei roi i weithwyr oherwydd cyfyngiadau Covid a oedd yn eu lle ar y pryd. Ar gyfer gweithwyr nad ydynt yn gyrru, mae costau tacsï wedi'u talu am yr un cyfnod er mwyn sicrhau agwedd deg at yr holl staff. Fel rhan o gyfarfod ymgynghori'r Undebau Llafur ar 15 Mehefin 2022, cynigiwyd y cynnig i roi'r gorau i daliadau milltired gormodol a thalu costau tacsï ac esboniwyd hyn hefyd i'r staff mewn cyfarfod ymgynghori ar 17eg Mehefin 2022. Mae'r gwasanaeth yn teimlo eu bod wedi gweithredu'n rhesymol trwy dalu milltired/treuliau gormodol hyd yma. Fodd bynnag, yn ariannol, yn anffodus ni fydd y Cyngor yn gallu parhau i dalu costau teithio a thacsï ychwanegol oherwydd pwysau ariannol sylweddol ar y gwasanaeth.

Fel y nodwyd uchod, fel rhan o'r broses ymgynghori mae'r Cyngor wedi gweithio gyda'r undebau llafur perthnasol i amlinellu'r newidiadau i drefniadau staffio

oherwydd y cynnig adleoli i sicrhau bod buddiannau staff yn cael eu cynrychioli ac yn cael sylw.

At ei gilydd, ystyrir y byddai lleoliad newydd yr CAA o fudd i ddefnyddwyr arfaethedig y gwasanaeth oherwydd mynediad i gyfleusterau mwy newydd..

3. CASGLIAD

Daw'r Cyngor i'r casgliad y byddai'r cynnig yn cael effaith gadarnhaol gyffredinol ar ddisgyblion presennol ac yn y dyfodol yn Ysgol Y Ddraig a'r CAA yn dilyn adleoli'r uned. Byddai'r cynnig yn debygol o gael effaith gadarnhaol ar ansawdd a safonau addysg drwy ddarparu:

- Gwell seilwaith TGCh, ardaloedd grŵp cydweithredol, a chylchrediad effeithiol oherwydd cyflwyno'r ysgol o dan Fand A'r Rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu sy'n ei gwneud yn ofynnol i ysgolion newydd gael eu hadeiladu i safonau modern.
- Cyfleoedd ar gyfer datblygiad proffesiynol i staff addysgu ar draws Ysgol y Ddraig mewn perthynas ag Anghenion Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu.
- Lleoliad canolog o fewn yr Awdurdod i ddarparu canolfan adnoddau arbenigol ar gyfer Anghenion Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu mewn lleoliad mwy hygyrch i ardal ehangach o'r Awdurdod.

Byddai'r cynnig yn darparu cymorth wedi'i dargedu ar gyfer disgyblion ag Anghenion Lleferydd, Iaith a Chyfathrebu o fewn amgylchedd ysgol gynradd prif ffrwd addas er mwyn sicrhau bod disgyblion yn cyrraedd eu llawn botensial. Yn ogystal, byddai gan ddisgyblion a staff fynediad i amgylcheddau dysgu gwell sy'n gallu addasu i newid ac a fydd yn herio ac yn cefnogi plant i gyrraedd eu llawn botensial.

O ran trefniadau teithio, byddai llai o ddisgyblion yn mynychu'r ysgol ar hyn o bryd a fyddai o fewn pellter cerdded i'r cynnig, fodd bynnag, gan fod y Fro gyfan yn defnyddio'r CAA, ystyrir ei bod yn debygol y bydd amseroedd teithio disgyblion yn newid. Adlewyrchir hyn mewn data hanesyddol ar gyfer yr CAA gyda mwy o ddisgyblion yn teithio o orllewin y Fro yn y blynyddoedd blaenorol. Nodir bod lleoliad Ysgol y Ddraig wedi'i lleoli'n fwy canolog o fewn yr Awdurdod na'r CAA yn Llandochau ac mae'n hawdd ei chyrraedd o'r B4265 sy'n cysylltu â rhwydwaith strategol ehangach yr Awdurdod.

Bydd cymhwyster disgyblion ADY yn y CAA sydd â gofynion teithio penodol na ellir eu bodloni gydag addasiad rhesymol ar gludiant prif ffrwd yn cael ei benderfynu gan y Tîm ADY. Bydd disgyblion ADY yn gymwys i gael cludiant am ddim os asesir bod ganddynt anawsterau difrifol a/neu gymhleth ac yn mynychu ysgol arbennig neu ganolfan adnoddau arbenigol yn unol â chyfarwyddyd y Tîm Anghenion Cymhleth neu ddosbarth mewn ysgol brif ffrwd sydd 2 filltir neu fwy. (disgyblion oed cynradd) o gyfeiriad cartref y rhieni yn ôl y llwybr cerdded byrraf sydd ar gael. Yn ogystal, lle nad oes angen trefniadau teithio arbenigol, bydd disgyblion sy'n byw 2 filltir neu ymhellach i ffrwd o'r ysgol yn gymwys ar gyfer cludiant ysgol am ddim safonol.

Nodir na dderbyniwyd gwrthwynebiadau i'r bwriad yn ystod y cyfnod gwrthwynebu i'r Rhybudd Statudol.

4. ARGYMHELLION

Argymhellir:

1. Bod Cabinet y Cyngor yn ystyried yr adroddiad gwrthwynebiadau.
2. Bod Cabinet y Cyngor yn cymeradwyo cyhoeddi'r adroddiad gwrthwynebiadau
3. Bod Cabinet y Cyngor yn cymeradwyo gweithredu'r cynnig i adleoli'r Ganolfan Adnoddau Arbenigol (CAA) yn Ysgol Gynradd Llandochau i Ysgol Y Ddraig o Ionawr 2023.
4. Bod Cabinet y Cyngor yn cyfeirio'r Ddogfen Ymgynghori, Adroddiad Ymgynghori, Hysbysiad Statudol, Adroddiad Gwrthwynebiadau i'r Cyngor i'w penderfynu'n derfynol yn unol ag adran 51 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013.

5. CWESTIYNAU A OFYNNIR YN AML

Mae'r adran hon yn darparu cwestiynau cyffredin wedi'u diweddarau mewn perthynas â'r cynnig.

Beth yw amserlen arfaethedig y cynnig?

Disgwylir i'r adleoli parhaol i adeilad Ysgol Y Ddraig gael ei gwblhau erbyn Ionawr 2023.

Sut byddai lle yn cael ei ddyrannu i ddisgyblion yn y CAA?

Byddai'r Cyngor yn dyrannu disgyblion i'r CAA mewn ymgynghoriad ag arweinyddiaeth yr CAA yn Ysgol Y Ddraig. Byddai hyn yn seiliedig ar asesiad o anghenion unigol y disgyblion.

Pwy fyddai'n rheoli ac yn cefnogi dysgwyr sy'n mynychu'r CAA?

Byddai Ysgol Y Ddraig yn derbyn cyllid ychwanegol ar gyfer y CAA trwy fformiwla ariannu ysgolion prif ffrwd a fyddai'n talu costau ychwanegol mewn perthynas â'r disgyblion o fewn y CAA megis adnoddau i sicrhau bod y gefnogaeth briodol ar gael.

Byddai'r ysgol yn penodi arweinydd i reoli'r CAA gyda staff o'r CA gwreiddiol yn Ysgol Gynradd Llandochoau yn adleoli i Ysgol Y Ddraig i gefnogi dysgwyr unigol. Pwrpas y CAA yw darparu cymorth ychwanegol i ddisgyblion er mwyn sicrhau y gallant gael mynediad i addysg brif ffrwd.

Sut bydd disgyblion yn teithio i'r CAA wedi'i adleoli?

Darperir cludiant ysgol am ddim i ddisgyblion prif ffrwd oed cynradd os ydynt yn byw 2 filltir neu fwy o'u hysgol addas agosaf.

Fodd bynnag, bydd disgyblion ADY sydd â gofynion teithio penodol na ellir eu bodloni gydag addasiadau rhesymol ar gludiant prif ffrwd yn gymwys i gael cludiant am ddim os asesir bod ganddynt anawsterau difrifol a/neu gymhleth ac yn mynychu ysgol arbennig neu ganolfan adnoddau arbenigol yn unol â chyfarwyddyd y Tîm Anghenion Cymhleth neu ddsbarth mewn ysgol brif ffrwd sydd 2 filltir neu fwy (disgyblion oed cynradd) o gyfeiriad cartref y rhieni yn ôl y llwybr cerdded byrraf sydd ar gael.

Mae Ysgol Y Ddraig yn cefnogi teithio i'r ysgol trwy ddulliau teithio llesol megis cerdded a beicio lle bo modd. Byddai hyn yn ymestyn i ddisgyblion ADY lle bo'n briodol.

A fydd y cynnig yn cael effaith negyddol ar ddisgyblion presennol Ysgol Y Ddraig?

Mae Ysgol Y Ddraig yn ysgol mynediad 2 ddosbarth y flwyddyn gyda lle i 420 o ddisgyblion. Ar hyn o bryd mae 289 o ddisgyblion yn mynychu'r ysgol mewn dros 14 o ddosbarthiadau. Oherwydd y lleoedd gwag yn yr ysgol, ni ddefnyddir pob ystafell ddosbarth. Byddai'r CAA yn meddiannu 2 ystafell ddosbarth wag ar lawr gwaelod yr ysgol. Gan nad yw'r ystafelloedd hyn yn cael eu defnyddio gan ddisgyblion ar hyn o bryd ni ystyrir y bydd hyn yn amharu ar eu hamgylchedd dysgu.

Ymhellach, bydd yr CAA yn cael ei ymgorffori yng ngweithrediadau Ysgol Y Ddraig gan ganiatáu ar gyfer rhannu gwybodaeth rhwng staff, gan helpu i wella arfer gorau yn yr ysgol. Yn gyffredinol, bydd cynnwys y CAA yn Ysgol y Ddraig o fudd i staff a disgyblion yn y tymor hir.